

Lapsivaikutusten arviointi Vantaan ammattiopisto Varian aloituspaikoista syksyllä 2024

Taustaa

Lapsivaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa ja seurata eri ratkaisuvaihtoehtojen ja päätösten vaikutuksia lapsiin: millaisia hyötyjä tai haittoja päätöksillä ja toiminnalla aiheutetaan (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2023, Unicef). Lapsivaikutusten arviointi perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, erityisesti lapsen oikeuteen osallistua ja vaikuttaa sekä lapsen edun ensisijaisuuteen (THL 2023).

Tämä lapsivaikutusten arviointi on tehty Vantaan ammattiopisto Varian vuoden 2024 aloituspaikkamuutoksista. Vaikutusten arviointi on tehty elokuussa 2023, jolloin kyseessä on lapsivaikutusten ennakoarviointi. Ennakoarvioinnissa esityksen vaikutuksia arvioidaan ennen päätöksen tekemistä. Lapsivaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty aloituspaikkojen mitoituksessa huomioon otettavia kriteerejä sekä Vantaan Nuorisovaltuuston, Vantaan ammattiopisto Varian ja Vantaan toisen asteen koulutuksen hallinnon näkemyksiä.

Lapsivaikutusten arviointi

Vantaan ammattiopisto Varian aloituspaikkojen mitoituksessa tulee ottaa huomioon alueen työelämän tarpeet, valmistuneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin, nuorten koulutuspaikkatoiveet, laajennettu oppivelvollisuus, koulutuksen järjestämisen edellytykset sekä alueen muiden koulutuksen järjestäjien tarjonta. Edellä mainittujen kriteerien pohjalta Vantaan ammattiopisto Varia on valmistellut esityksen vuoden 2024 ammatillisen koulutuksen yhteishaun aloituspaikoista. Lapsivaikutusten arviointi on tehty tämän esityksen pohjalta. Esitystä on tarkasteltu kahdesta eri näkökulmasta: opiskelija ja ympäristö.

Näkökulma	Aloituspaikkaesityksen vaikutuksen nuoriin
Opiskelija	
Millaisia vaikutuksia esityksellä on koulutukseen osallistumiseen?	Esityksen avulla varmistetaan opiskelupaikka oppivelvollisille. Yhteishaussa aloituspaikkoja on esityksen mukaan tarjolla laskennallisesti noin 40 % Vantaan perusopetuksen keväällä 2024 päättävistä (vuonna 2023 vastaava luku oli 39 %). Kokonaiskuvan kannalta on huomioitava, että Vantaan ammattiopisto Variassa on kevään yhteishaun lisäksi käytössä jatkuva haku, joka mahdollistaa useamman ajankohdan opiskelupaikan saamiselle. Tämä antaa mahdollisuuden huomioida eri elämäntilanteissa olevien nuorten tarpeet. Lisäksi TUVA-koulutukseen voidaan osoittaa oppivelvollinen, jos tällä ei ole muuta koulutuspaikkaa. Esityksessä on myös otettu huomioon työnantajien tarjoamat mahdollisuudet työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen. Suuret aloituspaikkalisäykset voisivat mahdollisesti johtaa siihen, ettei kaikille opiskelijoille ole tarjolla työharjoittelupaikkoja. Tämä voi

	aiheuttaa opiskelijan opintojen etenemisen hidastumista.
Mitkä ovat esityksen vaikutukset opiskelijan työllistymis- ja jatko-opintomahdollisuuksiin?	Esityksessä on huomioitu koulutusosalta valmistuneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin. Koska koulutusalaakohtaisiin aloituspaikkoihin on tehty tarkennuksia sijoittumistietojen perusteella, yhä suuremmalla osalla nuorista on paremmat edellytykset jatkaa opintojen jälkeen suoraan työelämään tai jatko-opintoihin.
Millaisia vaikutuksia esityksellä on nuorten hyvinvointiin?	Koulutusalaakohtaisissa aloituspaikkamäärissä on otettu huomioon nuorten koulutuspaikkatoiveet. Näin ollen yhä useammalle voidaan tarjota paikkaa ensisijaisesta hakukohteesta. Tämä lisää opiskelijoiden motivaatiota opintoihin.
Ympäristö	
Mitä vaikutuksia esityksellä on opiskeluympäristöön?	Aloituspaikkamäärissä on otettu huomioon opiskeluympäristön turvallisuus ja terveellisyys (erityisesti työsalit). Esitetyt aloituspaikkamäärät saadaan toteutettua nykyisillä tiloilla.

Myös Vantaan Nuorisovaltuustoa pyydettiin antamaan oma näkemyksensä siitä, millaisia vaikutuksia edellä mainitulla esityksellä on nuorten elämään. Alla Nuorisovaltuuston näkemykset kootusti.

Näkökulma	Aloituspaikkaesityksen vaikutuksen nuoriin
Oppivelvollisuus	Nuorisovaltuuston mukaan oppivelvollisuuden näkökulmasta aloituspaikkojen lisääminen on hyvä asia.
Opiskeluympäristö	Nuorisovaltuusto koki huolta aloituspaikkojen lisäämisen vaikutuksesta opiskelutilojen riittävyteen, oppilaitosten ahtauteen sekä ryhmäkokoihin.

Lapsivaikutusten arvioinnissa on huomioitava, että Nuorisovaltuusto nosti esille Vantaan toisella asteella opiskelevien nuorten kuulemisen laajamittaisemmin. Valitettavasti laajempaa kuulemista ei ollut mahdollista tehdä päätöksen valmisteluajataulussa.

Lähteet:

eOppiva ja kansallinen lapsistrategia. Lapsen oikeudet – Työkaluina lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi -koulutus. Haettu 26.6. osoitteesta

<https://www.eoppiva.fi/koulutukset/lapsen-oikeudet-lapsivaikutusten-arviointi-ja-lapsibudjetointi/>.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Lapsivaikutusten arviointi. Haettu 7.8.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/lapsen-oikeudet-lapsiperhepalveluiden-suunnittelussa/lapsivaikutusten-arviointi>.

Unicef. Miten lapsivaikutusten arviointi toteutetaan? Haettu 7.8.2023 osoitteesta <https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/lapsen-oikeuksien-teemapaketit/aluksi-lapsen-etu-on-ensisijainen/miten-lapsivaikutusten-arviointi-toteutetaan>.